

Opevnenia a brány vo včasnom stredoveku

Karol Pieta

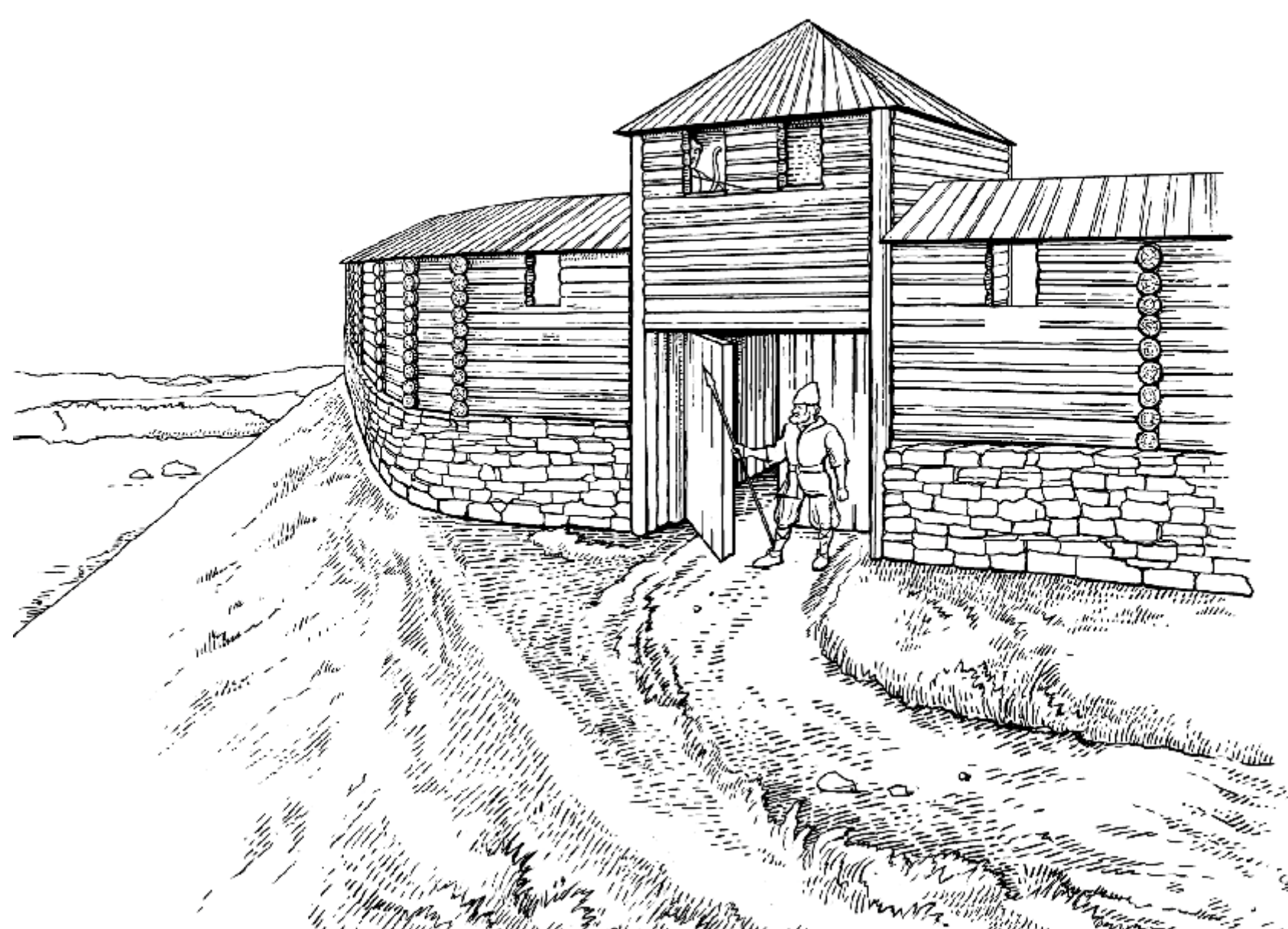
Opevnenia v 8.-11. storočí sa v strednej Európe realizovali z dreva, hliny a kameňa, ktoré vtedajší majstri vďaka kvalitnému náradu vedeli dobre opracovať a použiť. Ich budovanie si vyžadovalo náročné logistické zabezpečenie a mobilizáciu značného počtu pracovníkov. Pri premyslenom rozvrhnutí objektu v teréne a použití vhodných obranných konštrukcií, založených na bojových skúsenostiach dokázali hradiská dobre plniť svoj účel. Podmienkou bolo primerané zabezpečenie obrany zásobami a ľudskou silou. Drevozemné stavby si vyžadovali častú údržbu a v prípade útoku boli ohrozované požiarom.

Vchody do hradísk boli najcitlivejším miestom obrany. Preto im stavitelia venovali mimoriadnu pozornosť. Okrem vrát ako základnej zábrany vstup kontrolovali strážcovia z vežovej nadstavby a prípadnému preniknutiu nepriateľa do opevnenia dokázal účinne zabrániť aj vnútorný koridor, pokrytý strelbou z veže a z oboch bočných strán. Brána kontrolovala predpolie s príjazdovou cestou, ktorá do nej zo strategických dôvodov viedla zákrutou z pravej strany. S rozšírením kamennej architektúry vo vrcholnom stredoveku sa zvýšil význam hradných či mestských brán, ktoré okrem obrannej a kontrolnej funkcie boli aj symbolom prestíže vládcu či miestnej komunity.

Východná brána hradiska Valy patrí k najväčším architektúram svojho druhu v slovanskom svete. Jej pamiatkovú obnovu umožnilo dobré zachovanie pôvodnej drevenej konštrukcie vchodu a jeho nadstavby. Rekonštrukcia je výsledkom spolupráce archeológov, pamiatkárov, architektov, statikov a odborníkov na dávnoveké vojenstvo. Symbolizuje vynikajúce stavebné umenie našich predkov ako súčasť prezentácie a popularizácie národnej kultúrnej pamiatky. Realizáciu diela umožnil projekt Ministerstva kultúry SR a Obce Bojná, za odbornej spolupráce Archeologického ústavu SAV.

Vasvár (Maďarsko). Brána stredovekého opevnenia

Rekonštrukcia brán ruského hradiska Izborsk (10. storočie)

Gars am Kamp (Dolné Rakúsko). Brána veľkomoravského hradiska

Bojná. Rekonštrukcia východnej brány

Hainburg an der Donau (Rakúsko).

Chotěbuz (České Sliezsko), prezentácia veľkomoravského hradiska

